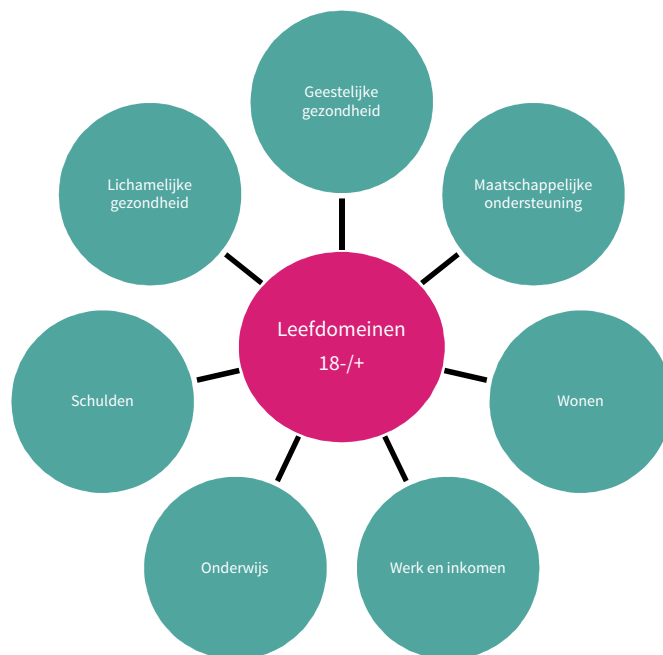

Toelichting op de integrale aanpak van Menzis, gemeenten en aanbieders 'Van 18min naar 18plus'

De overgang van 18min naar 18plus verloopt momenteel nog niet altijd even soepel voor jeugdigen. Ze kunnen vanaf hun 18^e jaar te maken krijgen met verschillende wettelijke kaders, die niet altijd goed op elkaar aansluiten. Hierdoor kunnen hun problemen verergeren, terwijl eerder anticiperen en samenwerken dit had kunnen voorkomen. Daarom hebben gemeenten, Menzis en jeugdhulpaanbieders in Groningen een integrale aanpak 'Van 18min naar 18plus' ontwikkeld waarbij buiten de gebaande paden naar oplossingen wordt gezocht voor jeugdigen die tussen wal en schip dreigen te vallen. In deze toelichting vindt u meer informatie over deze aanpak, en hoe u deze werkwijze in uw eigen gemeente kan opzetten.

Wat houdt de gezamenlijke aanpak in?

De integrale aanpak 'Van 18min naar 18plus' van Menzis, gemeenten en aanbieders ziet er als volgt uit. Aanbieders brengen met behulp van een *checklist* in kaart of er op één of meer leefgebieden (zie figuur 1) risico's zijn dat de jeugdige rond 18 jaar tussen wal en schip valt. Indien dit het geval is, zoekt de aanbieder contact met de coördinator¹ van de gemeente. De coördinator heeft korte lijnen met verschillende experts bij de gemeente (o.a. op het gebied van wonen, schulden, werk en inkomen, ondersteuning) en Menzis (met name GGZ vanaf 18 jaar). De coördinator zoekt samen met de aanbieder en de experts naar een passende oplossing.

Figuur 1. De verschillende leefdomeinen die in de checklist worden gehanteerd

NB. De checklist staat los van bestaande ondersteunings-/behandelplannen, al kunnen deze - waar relevant - wel met elkaar verbonden worden.

¹ Coördinator: aangewezen persoon vanuit de gemeente die de coördinatie voert over de binnengekomen vragen en oplossingsrichtingen, en de aanbieder verbindt aan de aanspreekpunten met de relevante expertise binnen gemeente en Menzis.

NB1. Verslavingsproblematiek kan leiden tot problemen op meerdere leefdomeinen. Wanneer het verslavingszorg van jeugdigen van 18 jaar en ouder betreft, valt de zorg in principe onder de geestelijke gezondheidszorg.

NB2. Met maatschappelijke ondersteuning wordt hier bedoeld: (maatschappelijke) hulp en ondersteuning, inclusief beschermd wonen.

Gebruik: wie doet wat?

- Op de onderstaande domeinen zijn vaste *aanspreekpunten* (experts) aangewezen bij de gemeente en zorgverzekeraar. Mensen die de expertise en het mandaat hebben om naar slimme oplossingen te kunnen zoeken, indien nodig buiten de ‘gebaande paden’ en domein-overstijgend.
- De *regievoerder* vanuit de jeugdhulpaanbieder of gemeente (bijvoorbeeld lokale teams) kan met de ingevulde checklist naar een aangewezen coördinator van de gemeente gaan.
- De *coördinator* kan vervolgens schakelen met de relevante aanspreekpunten binnen de gemeente en Menzis. Samen met de aanbieder zoeken zij naar een passende oplossing.

Figuur 2. De leefdomeinen waarop een ‘aanspreekpunt’ vanuit gemeente/ Menzis is aangewezen.

Termen: wie is wie?

- *Regievoerder*: de persoon die vanuit de jeugdhulpaanbieder of gemeente de regie voert over de checklist van de jeugdige.
 - *Coördinator*²: aangewezen persoon vanuit de gemeente die de coördinatie voert over de binnengekomen vragen en antwoorden en de regievoerder (jeugdhulpaanbieder of gemeente) verbindt aan de aanspreekpunten met de relevante expertise binnen gemeente en Menzis.
-

² Het kan per gemeente verschillen welke professionals dit zijn. In Groningen is de coördinator bijvoorbeeld de voorzitter van de Taskforce Jongerenpak (Lonneke Kamp, lonneke.kamp@groningen.nl) en in Oldambt is dit een casusregisseur uit het lokale team (Petra Colijn, petra.colijn@gemeente-oldambt.nl).

-
- *Aanspreekpunt (expert):* betrokkene vanuit de gemeente of Menzis met expertise op een relevant leefdomein.
-

Waarom deze integrale aanpak?

Tijdens werksessies met jeugdhulpaanbieders, gemeenten en zorgverzekeraar Menzis kwam naar voren dat een *tussenfase* nodig is voor jeugdigen vanaf ca. 16 jaar (t/m na het 18^e jaar), waarin samen met de jeugdige wordt bepaald wat nodig is rond het 18^e jaar en wie welke verantwoordelijkheid heeft. Dit aangezien jeugdigen momenteel nog te vaak geen soepele overgang van hulp en ondersteuning kennen rond 18 jaar, doordat de wettelijke kaders niet goed op elkaar aansluiten. Hierdoor verergert hun hulpvraag, terwijl dit mogelijk te ondervangen was geweest wanneer men hier tijdig op had geanticipeerd.

In de tussenfase is het van belang dat op tijd inzichtelijk wordt gemaakt welke problemen zich mogelijk voordoen in de periode rondom het 18e levensjaar. Wanneer gemeenten, zorgverzekeraar en jeugdhulpaanbieders de handen inéénslaan, kan hier integraal naar worden gekeken: samen met de jeugdige zelf wordt gezien wat hij/zij nodig heeft en welke passende oplossingen er voorhanden zijn.

Werkwijze

1. Een professional vanuit een aanbieder - of de gemeente, bijvoorbeeld uit het lokale team - (hierna: de *regievoerder*) **constateert dat er risico's zijn** dat een jeugdige rond 18 jaar tussen wal en schip valt doordat de verschillende wettelijke kaders niet goed op elkaar aansluiten.
2. De regievoerder van de aanbieder bespreekt de situatie met de jeugdige en **vult de checklist** in (daar waar mogelijk samen met de jeugdige).
3. Wanneer blijkt dat hulp vanuit de gemeente / zorgverzekeraar Menzis nodig is om het risico te verkleinen dat de jeugdige tussen wal en schip valt, **wordt de checklist naar de aangewezen coördinator bij de gemeente gestuurd.**
4. De coördinator van de gemeente en de regievoerder (de persoon van de aanbieder die de checklist heeft gestuurd) **bespreken wat een passende oplossing is en welke expertise evt. nodig is.**
5. **Indien nodig schakelt de coördinator van de gemeente met het aangewezen aanspreekpunt (de expert bij de gemeente of Menzis),** afhankelijk van welke expertise nodig is. Voor elk leefdomein is een aanspreekpunt benoemd.
6. Het aanspreekpunt (de expert bij de gemeente) en de regievoerder van de aanbieder schakelen zoveel mogelijk direct onderling om korte lijnen te behouden. **Samen zoeken zij naar een passende oplossing.**
NB. Het vinden van een passende oplossing zal in de meeste gevallen niet gemakkelijk gaan. Dit vraagt om expertise, verbindend vermogen (binnen en buiten de eigen organisatie), creativiteit en de mogelijkheid om intern snel 'op te kunnen schalen' indien nodig (evt. via de contactpersoon binnen de gemeente).
7. De beheerder vanuit Menzis van de website van de Werkagenda Menzis, gemeenten en regio's zorgt ervoor dat de gevonden oplossingen uiteindelijk in een 'tips & tricks'-overzicht op de website komen te staan. Per regio wordt één iemand aangewezen die

deze 'tips & tricks' bij Menzis³ aanlevert. De regiotafel (/regiosecretaris) kan hier een verbindende rol in spelen.

Het **tips & tricks-overzicht** kan breed ter inspiratie worden gebruikt als mogelijke oplossingsrichtingen voor bepaalde knelpunten rond de overgang 18-/+.

NB. Het tips & tricks-overzicht is een groeidocument, dat wordt gevuld aan de hand van gebruikte checklists.

8. Indien **belemmerende wetgeving** ertoe leidt dat er geen oplossing gevonden kan worden, dan wordt het betreffende wetsartikel (/beleidsregel), inclusief toelichting, door de coördinator naar AEF (als programmaondersteuning vanuit de Werkagenda) gestuurd. Vervolgens wordt de vraag aan het Rijk voorgelegd.

³ De tips & tricks kunnen aangeleverd worden bij Janine Groeneveld (groeneveld.j@menzis.nl). Zij is alleen te benaderen via de aangewezen persoon die de tips & tricks verzamelt voor de regio.

Conditie/randvoorwaarden

Om met bovenstaande werkwijze aan de slag te kunnen gaan, moeten jeugdhulpaanbieders, gemeenten en Menzis aan een aantal voorwaarden (condities) voldoen.

Aanbieders

- De checklist is **volledig ingevuld** wanneer een aanvraag wordt ingediend.
- De aanbieder heeft alle opties binnen het vermogen van de aanbieder onderzocht en maximaal ingezet op het eigen netwerk. De aanvraag dient als **uiterste escalatiemiddel**.
- Er is gekeken of er al een **mogelijke oplossingsrichting in het tips & tricks-overzicht** staat. Indien dit het geval is, kan deze oplossingsrichting als voorstel aan de gemeente/ Menzis worden voorgelegd.
NB. Aan de oplossingsrichtingen kunnen geen rechten worden ontleend. Het is aan de gemeente/ Menzis om voor dezelfde oplossingsrichting te kiezen of op zoek te gaan naar een andere oplossing.
- **Het verzoek wordt tijdig doorgezet, indien mogelijk met het 16e jaar.** Zo is er voldoende ruimte om te zoeken naar passende oplossingen en deze in gang te zetten.

Gemeenten / Menzis

- De coördinator neemt binnen **tien werkdagen** contact op met de indiener van de checklist. Gezamenlijk bespreken zij wat de juiste vervolgstappen zijn.
- Er is **één contactpersoon** binnen de gemeente aangewezen (de coördinator), met wie de indiener van de checklist primair contact heeft. Dit is extern gecommuniceerd, zodat het voor iedereen helder is. Zie tabel 1 voor de verantwoordelijkheden van de coördinator.
- Er is **een aanspreekpunt (expert) per leefdoorn binnen de gemeente**. Zij maken met de coördinator afspraken over de manier van contact met de indieners van de checklist. **Menzis wijst één aanspreekpunt aan.**

Overall

- De direct betrokkenen zijn **goed bereikbaar**. Dit geldt voor alle mensen die betrokken zijn: degenen bij de aanbieder, bij de gemeente en indien nodig, bij Menzis.
- De eigen organisatie – aanbieder, gemeente en Menzis – is **op de hoogte** van de werkwijze, zodat deze optimaal kan worden benut.

Taken coördinator vanuit de gemeente

- Per gemeente wordt één contactpersoon aangewezen. Hij/zij is **de eerste contactpersoon voor aanbieders** die zien dat een jeugdige rond 18 jaar tussen wal en schip dreigt te vallen. Het is van belang dat de coördinator goed thuis is in de gemeentelijke organisatie en **goede lijntjes heeft/kan leggen** met alle relevante afdelingen.
- De coördinator zorgt ervoor dat **intern naar een oplossing wordt gezocht** (zelf of door een expert). Binnen tien dagen is er contact over de casus met de aanbieder (er zal dan niet altijd al een oplossing gevonden zijn, maar dan zijn de acties wel in gang gezet).
- Wanneer de coördinator een actie uitzet, is hij/zij **verantwoordelijk om dit te monitoren**.
- De coördinator **verzamelt de vragen en antwoorden** en stuurt deze naar het regionaal aanspreekpunt, zodat ze in het 'tips & tricks-overzicht kunnen worden gezet.
- Andersom zorgt de coördinator ervoor dat **oplossingen die al elders zijn gevonden, in de eigen gemeente worden toegepast** (indien relevant). Hiervoor kan het tips & tricks-overzicht worden gebruikt.
- Als de coördinator geen goede oplossing kan vinden door beperkingen in de wetgeving, wordt dit regionaal gedeeld. Als dit breed wordt gedeeld, kan men dit **signaal voorleggen aan het Rijk** (via AEF).

Tabel 1: Verantwoordelijkheden coördinator vanuit de gemeente.

Verantwoordelijkheden experts binnen de gemeente

- De expert heeft een **expertise op (ten minste) één van de leefdomeinen** uit figuur 1. In grotere gemeenten ligt het voor de hand dat er één persoon per leefdomein wordt aangewezen. In kleinere gemeenten zijn er meestal een paar personen die over al deze domeinen gaan. NB. Meestal is dit iemand die ook **direct zelf actie kan ondernemen** op casusniveau. Anders heeft hij/zij in elk geval korte lijnen met degene die dit vanuit de uitvoering in gang kan zetten
- De expert **schakelt zoveel mogelijk direct met de aanbieder** die de vraag heeft gesteld, om korte lijnen te houden.
- Indien nodig stemt hij/zij **zelf af met experts op andere leefdomeinen**, evt. via de coördinator.
- De expert **koppelt aan de coördinator terug** wanneer antwoord is gevonden op een bepaalde vraag.
- Als hij/zij **geen oplossing** kan vinden, **schakelt** hij snel met de aanbieder en de coördinator.

Tabel 2: Verantwoordelijkheden experts vanuit de gemeente/zorgverzekeraar.

Deze werkwijze in uw gemeente/regio opzetten?

Dat kan! Ook in andere gemeenten binnen de Werkagenda kan een dergelijke aanpak met Menzis worden opgezet. De oplossingen die binnen uw gemeente/ regio worden gevonden, worden ook opgenomen in het 'tips & tricks-overzicht': mogelijke oplossingen van Menzis en gemeenten 'Van 18min naar 18plus'.

Hieronder is in een aantal stappen weergegeven hoe gemeenten samen met Menzis de werkwijze kunnen implementeren in hun eigen gemeente. Voorwaarden voor het opzetten van de werkwijze is dat Menzis en gemeente aan de hierboven geformuleerde condities kunnen voldoen.

NB. Menzis heeft een aanspreekpunt⁴ aangewezen. Hier kan door de coördinator vanuit de gemeente contact mee gezocht worden. Menzis is niet betrokken bij de uitrol van het gezamenlijk ontwikkelde werkproces in individuele gemeenten. De onderstaande acties gaan daarom met name in op de benodigde acties vanuit gemeenten. Zodra zij het werkproces in de eigen gemeente (/regio) hebben staan, kunnen zij met het aanspreekpunt vanuit Menzis zoeken naar passende oplossingen.

Het is aan te bevelen om periodiek bij elkaar te komen om de werkwijze te evalueren. Tijdens deze sessies kan worden gekeken (1) of de werkwijze voldoende is geborgd binnen de verschillende organisaties, (2) of het contact goed verloopt tussen de verschillende partijen en (3) welke rode draad men in de tips & ziet en hoe dit evt. is te vertalen naar lessen waar men breder van kan profiteren (bijv. vertaling naar inkoopvoorwaarden).

⁴ Aanspreekpunt Menzis: Alie Heirman (heirman_a@menzis.nl). NB. Zij is alleen te benaderen via de coördinator van de gemeente.

Implementatie van de integrale aanpak 'Van 18min naar 18plus'

A. Vaststellen coördinator en aanspreekpunten vanuit de gemeente

Stel vast wie binnen de gemeente de coördinatorrol op zich neemt en wie de aanspreekpunten binnen de gemeente zijn (zie tabellen 1 en 2 voor de taken van deze rollen). Voor elk van de domeinen (zoals weergegeven in figuur 2) wordt een aanspreekpunt aangewezen

B. Commitment van jeugdhulpaanbieders en gemeente op gezamenlijke werkwijze

Aangezien de aanbieders en professionals in de lokale teams uiteindelijk met de nieuwe werkwijze rond de checklist aan de slag moeten gaan, is het noodzakelijk dat zij vanaf het begin worden aangesloten door de coördinator vanuit de gemeente. Met hen moet worden bezien hoe/ onder welke condities de aanpak uitgevoerd kan worden.

C. Continu proces aanbieders en gemeente

Met alle betrokken partners wordt een aftrap gedaan voor de nieuwe werkwijze. Hierbij zijn minimaal aanwezig: de coördinator vanuit de gemeente, de aanspreekpunten binnen de gemeente en vertegenwoordigers vanuit de aanbieders. Tijdens deze sessie wordt geoefend met de nieuwe werkwijze: wanneer kan de checklist worden gebruikt? Wie moet worden ingeschakeld wanneer een risico wordt geconstateerd bij een jongere? Naar wie moeten oplossingen worden gestuurd zodra deze gevonden zijn? Na deze sessie kan men aan de slag en worden de oplossingen breder gedeeld via het tips & tricks-overzicht van de Werkagenda.

Integrale aanpak in pilotfase

In een relatief grote en kleine gemeente (Groningen en Oldambt) in de regio Groningen is gestart met deze aanpak. In regio FoodValley en Arnhem wordt deze de komende periode uitgerold. Op basis van de eerste ervaringen wordt de werkwijze en checklist indien nodig nog aangescherpt.

Door wie ontwikkeld?

De aanpak is onderdeel van de Werkagenda Menzis, gemeenten en regio's. Daarin werken ruim 80 gemeenten en zorgverzekeraar Menzis samen aan een goede gezondheid voor inwoners en verzekerden. Voor meer informatie zie www.werkagendamenzisgemeenten.nl.

Voor vragen over (het uitvoeren van) de werkwijze rond de integrale aanpak 'van 18min naar 18plus' kunt u contact opnemen met samenwerkingsagenda@aef.nl.